

Oponentní posudek diplomové práce
Radovan Wiesner
**Motivace vojenských profesionálů ke službě v ozbrojených silách
ČR na pozadí zkušeností z transformace záchranných praporů**
Vedoucí práce: **PhDr. Miloš Balabán, Ph.D.**

Diplomová práce „Motivace vojenských profesionálů ke službě v ozbrojených silách ČR na pozadí zkušeností z transformace záchranných praporů“ podle autora pojednává o vlivech, které rozhodujícím způsobem ovlivňují motivaci vojenských profesionálů k setrvání ve službě v ozbrojených silách ČR. Práce chce reagovat na prohlubující se problémy ozbrojených sil ČR se zajištěním dostatečných lidských zdrojů pro svoji činnost a rozvoj. Vedle rekrutace nových profesionálů spatřuje jádro řešení problému především v retenci stávajícího kvalifikovaného personálu a lepším využití jeho lidského kapitálu.

Práce vychází z analýzy procesu reformy ozbrojených sil a jejich profesionalizace i praktických zkušeností z transformace záchranných praporů v roce 2008. Na základě těchto poznatků i teoretických poznatků o motivaci chování hledá a zkoumá hlavní motivační faktory, které ovlivňují stávající vojenské profesionály v rozhodování, zda nadále setrvat ve služebním poměru, nebo ho ukončit. Současně se snaží navrhnout konkrétní opatření, která by mohla pomoci motivaci zvýšit a jsou realizovatelná stávajícími nástroji veřejné a sociální politiky.

Hlavní výzkumné otázky (hypotézy):

Jaké motivační impulsy jsou rozhodující a mají největší vliv na zájem o profesionální službu v armádě ?

Nabízejí současné podmínky služby v AČR dostatečný motivační impuls pro vstup nebo setrvání ve služebním poměru vojenských profesionálů ?

Jaké nástroje lze efektivně použít k posílení zájmu o službu v profesionální armádě a zajištění jejího stabilního průběžného doplňování?

Kam směřují současné reformní kroky resortu MO v oblasti lidských zdrojů a jaké jsou předpoklady naplnění očekávaných cílů ?

Jaké jsou možné alternativy a možnosti jejich implementace ?

Cílem práce je zhodnotit na základě analýzy transformace záchranných praporů, jaké dopady má nestabilita koncepcí rozvoje vojsk, organizačních struktur i míst dislokace vojenských útvarů na motivaci vojenských profesionálů ČR ke službě v armádě.

Současně bude analyzovat plánované reformní kroky resortu MO v oblasti lidských zdrojů a předpoklady naplnění očekávaných cílů.

Teoretická východiska:

- Teorie veřejné politiky jako interakce aktérů, generujících agendy uvnitř i vně politických arén (model A-A-A)
- Teorie veřejné (racionální) volby
- Teorie byrokracie

Metody:

- případová studie
- kvalitativní analýza dokumentů
- kvalitativní analýza dat
- procesní analýza
- zúčastněné i nezúčastněné pozorování
- brainstorming
- scénáře budoucnosti
- strukturované rozhovory

Jde tedy o poměrně rozsáhlý soubor zkoumaných otázek a použitých metod, resp. technik. Úvodu a teoretickým východiskům věnuje autor cca 40 stran, vlastnímu řešení problematiky potů cca 50 stran. Základním problémem, který není vinou autora a sám se o tom zmiňuje (str. 56), je čas. Zatímco v době vzniku práce, kdy v České republice, v Evropě a ve světě dozníval ekonomický boom, v době její obhajoby jsme v hospodářské krizi, která i ovlivnila motivaci k profesionální službě v armádě. A to i v situaci, kdy relativně a nyní možná i absolutně klesá vojenský rozpočet. Jak však prokazuje i autor, i tyto snižující se finanční prostředky jsou zčásti vynakládány neefektivně, ve prospěch nadměrné civilní složky resortu a komplikované struktury samotné armády. K tomu je nutné dodat i nákup předražených zbraňových systémů. Vzhledem k demografické struktuře populace a jejím zhoršujícím se zdravotním předpokladům však lze spolu s potenciálním řešením hospodářské krize očekávat snížení zájmu o profesionální vojenskou službu. Nemluvě o tom, že platy vojáků z povolání na nižších stupních jsou nižší než v obdobných funkcích v civilu, což kompenzuje jen příplatek za byt a v krajním případě je nutno sáhnout k mimořádným odměnám. Zatímco za minulého režimu byly vojáci z povolání veřejností kritizováni za vysoké platy, nyní se tato kritika s výjimkou kritiky generality neobjevuje. A tak výrazněji si vojenský profesionál může polepšit jen v případě, že se zúčastní zahraniční mise. Kladně je možné hodnotit i výhody poskytované vojákovi jako náhrada za obtíže se službou spojené (nadstandardní zdravotní péče, preventivní rehabilitace, zvýhodněné dovolenkové pobyty v rekreačních a rehabilitačních zařízeních, delší doba dovolené aj.), dále možnosti kvalifikačního a kariérového růstu, sportovního a sociálního vyžití, sociální servis a především odchodné a výsluhový důchod po odchodu do civilního života. Autorův přínos v diplomní práci je zvláště pokud jde o analýzu motivačních faktorů pro službu v profesionální armádě na základě existujících sociologických výzkumů. Závěrečná část diplomní práce je věnována transformaci záchranných praporů, kde autor samostatně analyzoval témata: míra celkové odchodovosti ze služebního poměru; vliv dislokačních změn na odchodovost; odchodovost starších a zkušených příslušníků útvarů; volba služby v jiném služebním poměru; volba služby u útvarů mechanizovaného vojska.

Práce vyúsťuje v soubor možných opatření ke stabilizaci vývoje lidských zdrojů ozbrojených sil ČR adresovaných zákonodárnému sboru (změny v hodnotních sborech, úprava zásad nasazování vojáků do zahraničí, řešení náhrad za škody, úrazy a zranění vzniklá v souvislosti se službou, platový řád limity výsluhy v hodnotech, systém řízení kariér), vládě (zastavení snižování podílu rozpočtu kapitoly MO na celkovém HDP a jeho stabilizaci, přehodnocení závazků ČR vůči NATO, EU a OSN v oblasti vyčleňování a nasazování vojenských sil) resortu (přehodnocení závazků ČR vůči NATO, EU a OSN v oblasti vyčleňování a nasazování vojenských sil, dosažení cílové struktury ozbrojených sil ČR, plánování a realizace akvizic v resortu MO) i občanské veřejnosti (společenská vážnost a atraktivita vojenského povolání, pozornost médií, místní správy a samosprávy v posádkových městech, klubů a zájmových sdružení zaměřených na vojenskou problematiku, škol a mládežnických organizací, z jejichž středu se mohou rekrutovat budoucí zájemci o vojenské povolání).

Závěr: Předloženou diplomovou práci Radovana Wiesnera považuji za kvalitně zpracovanou. Autor prokázal pracovat s teoretickými východisky, s prameny a schopnost analýzy vlastního empirického materiálu. Práce shrnuje dosavadní poznatky a přináší i poznatky nové. Velmi dobrá je i sociotechnická část obsahující řadu aktuálních námětů pro řídicí sféru. Zvláště ve srovnání s jinými pracemi chci kladně zhodnotit autorův jazykový styl a respektování spisovné češtiny. Doporučuji diplomní práci přijmout.

Praha 1. 6. 2009
PhDr. Antonín Rašek